

Basel III - dočasně konečné řešení

Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund, IMF) vydal dne 14. března 2014 dokument Working Paper, The Regulatory Responses to the Global Financial Crisis: Some Uncomfortable Questions (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp1446.pdf>) Dokument rozebírá některé problematické regulatorní oblasti stojící v cestě vytvoření efektivních finančních systémů, založených na zkušenostech ze současných a minulých krizí. Jsou jimi

- přijetí kapitálových požadavků Basel III, včetně proti-cyklického kapitálového polštáře a vymezení "globally systemically important financial institutions (G-SIFIs)"
- dosažení dohody ohledně likvidních standardů – "the Liquidity Coverage Ratio (LCR)"
- určitý pokrok k omezení přístupu "too-big-to-fail" identifikováním G-SIFIs, "domestically systemically important banks (D-SIBs)" a souvisejícího zvýšení regulatorního dohledu a nástrojů (zejm. resolution schemes)
- zlepšení modelů sekuritizace
- přijetí principů transparentního odměňování a předcházení zvyšování rizik v souvislosti s odměňováním
- dohoda o principech společného přístupu k určitým typům finančních transakcí dle U.S. Generally Accepted Accounting Principles (GAAP) a International Financial Reporting Standards (IFRS).
- vyřešení některých mezer a harmonizace reportingu zejména ve vztahu k riziku protistrany a kreditnímu riziku hlavních systematicky důležitých bank (G-SIBs a non-G-SIBs)
- některé reformy týkající se OTC derivátů

Dokument sice nepřináší nové poznatky v daných oblastech. Implementace Basel III sotva začala a zkušenosti s jeho fungováním jsou, zdá se, hubdou budoucnosti (pokud však

nenastane podobný vývoj jako u předchozí verze, která neměla možnost ukázat své silné stránky, když z ní krize z roku 2008 udělala historický dokument). Dokument však je zajímavým shrnutím problémů, kterým dnešní regulace čelí z pohledu zkušeností z poslední finanční krize. Poněkud bez invence se zdají být pouze vyvozené závěry:

„Aby byl učiněn pokrok v redukování systematických rizik, je třeba mít na paměti tři základní body:

- Ačkoli bylo mnoho uděláno od poslední krize, tvůrci pravidel (i účastníci trhu) musí ve svém úsilí při sledování rizik a uskutečňování reforem myslet ještě více systematicky. To má zahrnovat nejen nové formy analýz ale stát se procesem, ve kterém je dohled schopen sledovat finanční systém jako celek. Tento systematický pohled má zahrnovat přijímání makroobezřetnostních a jiných politik zaměřených na selhávání trhu a vnějších vlivů.
- Motivace je důležitá, dosud však není nijak včleněna do současné regulace. Mnoho problémů nemůže být vyřešeno, dokud jeden neporozumí cílům ostatních zúčastněných a regulace lépe nepojí podněty s jejich cíli.
- Risk a nejistota jako neznámé veličiny zůstanou jako protiváha riziku odpovídajícího výnosu. Bude třeba stále více informací, kvalitního krizového managementu a krizových plánů, které budou integrální součástí finančních systémů jako celku.

Přestože závěry vyznívají spíše poněkud jako nepřesvědčivá agitka, neubírá to nic na závažnosti samotného Baselu III, který je hluboce propracovaný, velmi sofistikovaný a detailní, pro někoho na pomyslné hranici únosného množství regulace. Zatímco Basel I byl poměrně jednoduchý koncept na principu one fits all, Basel II přinesl mnohá zlepšení a flexibilitu v podobě IRB přístupu. Jeho vadou byla procykličnost a neošetřená potřeba řízení likvidity. Basel III je považován za dobrý kompromis mezi dostatečnou precizností regulace a její jednoduchostí a pochopitelností.

Ne každý je však s tímto tvrzením za jedno. Imad Moosa v článku „Why Basel III won't protect banks from another global crisis“ (<http://theconversation.com/why-basel-iii-wont-protect-banks-from-another-global-crisis-1625>) například argumentuje, že

- redefinování kapitálu neřeší problémy spojené s výpočtem kapitálového poměru na bázi RVA (risk-weighted assets). Rizikově vážené položky jsou arbitrární a celý systém tudíž zachovává procykličnost bankovního sektoru aniž by byl řešen problém regulatorní arbitráže;
- návrh na rozšíření pokrytí rizika směřuje k posílení risk managementu rizika protistrany. V oblasti derivátů by to znamenalo vynucení obchodů na OTC, což se v minulosti neseťkalo se širokou podporou;
- leverage ratio je objektivnější, jednodušší pro výpočet a srozumitelnější, než risk-adjusted capital ratio. Je chyba, že bylo zavedeno jen jako doplňkové opatření v rámci Basel II;
- byly zavedeny proticyklické kapitálové polštáře na podporu tvorby kapitálu v dobrých časech a na jeho čerpání v časech zlých. Identifikace zlých a dobrých časů je obtížná, ne-li nemožná. Rovněž spočítat potřebnou výši rezervy pro absorpci ztráty je nemožné;
- dále výpočet likvidity je komplikovaný, zůstává nežádoucí závislost na ratingových agenturách v případě používání vnitřních modelů, není adekvátně vyřešen problém G-SIFIs aj.

Uvedená argumentace je však známa. Některé body jsou spíše polemikou, jiné jsou nebo budou ošetřeny technickými standardy. Basel III má však ještě k dokonalosti co doladovat.

Po finanční krizi nejvíce vydělaly největší banky. Podíl finančních institucí na indexu S&P 500 se od začátku krize zdvojnásobil a dnes tvoří celých cca 16 % indexu. Veřejnost bude mimoděk klást na budoucí regulaci další požadavek. Měla by být spravedlivá a napříště neumožnit, aby z krize její viníci vyšli vítězně. Sledujme pro zajímavost třeba vývoj Deutsche Bank (Vít Jedlička, „Zachráni implementace Basel III finanční systém před krachem?“, 14.8.2013, <http://freeglobe.parlamentnilisty.cz/Articles/3178-zachrani-implementace-basel-iii-financni-system-pred-krachem-.aspx>). Největší německá komerční banka drží 72,9 biliónu dolarů v derivátech, což je asi dvacetinásobek německého HDP. Její kapitálová přiměřenost Tier 1 je 1,63 procenta přičemž Basel III vyžaduje minimálně tříprocentní výši. Regulace, která by neměřila všem stejně by stabilnější systém nezajistila. Přejme si, ať se tato verze Baselu osvědčí, jako například v minulosti Windows XP.